

РЕФЛЕКСИВНІ ФУНКЦІЇ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Михайлов Ю.

Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. Тіхонова Л.А.
Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. філософії,
м. Харків, Україна

The article examines the peculiarities of the functioning of modern diplomatic services in the world of reflexive analysis. It is proven that diplomatic activity is a reflexive communication and information process, which is carried out by a system of specialized bodies for the performance of political tasks in the international sphere. In the modern information society, diplomats turn into diplomatic agents, whose activities consist of reflection of different interests and cultures, search for compromise positions and certain mutually acceptable actions.

Сучасне інформаційне суспільство характеризується соціокультурною динамікою, що постійно прискорюється та ускладнюється, а іноді навіть приймає характер плинності. Соціальні відносини у такому суспільстві формуються переважно за мережевим принципом і у цій новій реальності виникають інституційні структури рефлексивного характеру. Людина інформаційного суспільства знаходить нову природу. Індивід, що отримувал від суспільства шанси та ідентифікації перетворюються на агента, що аналізує діяльність себе та оточуючих. Сучасна філософія вважає, що рефлексія – це явище, що засноване на безперервному моніторингу діяльності, що здійснюється самими індивідами та оточуючими людьми. Відомий соціолог П. Бурдьє вважав, що характер рефлексії людини обумовлений чотирма видами капіталу – економічним, культурним, соціальним та символічним [1]. Для дослідження дипломатичної служби особливе значення мають соціальний капітал та символічний. Соціальний капітал – це повноваження та кошти, визначаються приналежністю індивіда до певної соціальної групи. Символічний капітал – це соціальний авторитет і репутація.

У традиційному та індустріальному суспільствах дипломати отримували з центрального апарату управління жорсткі інструкції щодо своєї діяльності та займалися збиранням даних про військово-політичні процеси у країні перебування. Сучасне інформаційне суспільство змінило теоретичні та практичні підходи до сутності дипломатичної служби. Дипломати XXI сторіччя поступово перетворюються на дипломатичних агентів, які займаються аналізом різних культур, інтересів та намагаються знайти спільні, компромісні, узгоджені та взаємоприйнятні позиції. Тут має значення не тільки рефлексія щодо середовища дипломатичної

діяльності, а й саморефлексія дипломатичної спільноти, прагнення само змін у напрямку соціально-професійних характеристик.

Міжнародні політичні процеси у цифровому суспільстві ускладнюються тим, що на міжнародній арені зростає кількість політичних акторів. Вони виробляють та розповсюджують інформацію в держорганах та створюють паралельні квазіструктури, що займаються зовнішніми зв'язками. Деякі дослідники навіть вважають, що у сучасному світі розпочався процес космополітизації міжнародних відносин і цей процес приведе до радикальної трансформації соціального та національного. Становлення та розвиток інформаційного, цифрового суспільства призвели до суттєвого впливу електронних засобів виробництва на інфокомунікаційний процес у роботі дипломатичних служб. Інформація, що раніше була службовою, стала загальнодоступною, цілеспрямованою та всеосяжною. У дипломатичних відомств з'явилися конкуренти – журналісти, незалежні засоби масової інформації і навіть окремі громадяни. Усі вони отримали змогу доводити таку інформацію аж до вищих політичних керівників. Незважаючи на застосування нових технологій та обладнання, дипломатам все складніше встежити за міжнародно-політичними новинами. Деякі експерти та політологи говорять про зменшення значення професійної дипломатичної служби, яку, нібито, може замінити мережева структура що складається з недержавних організацій та приватних осіб. Такий собі новий вид народної дипломатії – мережева дипломатія. Але зростання інформаційного навантаження обмежене природними можливостями людини, а комунікаційні мережі самі по собі не здатні адекватно розуміти особливості об'єктивної світової ситуації. Саме тому і є необхідною рефлексія, тобто зміна підходів до контакту з іншою дійсністю, їх дослідження та саморефлексія. Отже, в нових умовах цифрового суспільства зростає роль здатності дипломатичних робітників не тільки до звичної реакції на зовнішні обставини, а й до рефлексії, саморефлексії та самозміни. Сучасна дипломатична служба як політичний інститут рефлексує на багато параметрів змін сучасного середовища за допомогою технічної та структурно-функціональної модернізації. І ця специфічна рефлексивність проявляється у нових підходах до вивчення міжнародних процесів, до їх професійної оцінки та постановки проблем самодослідження.

Список використаних джерел

1. Bourdieu P. (2001). *Zaproszenie do socjologii refleksyjnej* / Pierre Bourdieu, Loic J.D. Wacquant. — Warszawa: Oficyna Naukowa.